

M.Ö. I. BİNDE ANTANDROS ANTİK KENTİNDE KREMASYON:
ÖLÜ GÖMME GELENEĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Özge Yıldız

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Antropoloji Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2006

ÖZET

YILDIZ Özge. *M.Ö. I. Binde Antandros Antik Kentinde Kremasyon: Ölü Gömme Geleneği Açısından İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2006.

M.Ö. 7. yy'dan Bizans Dönemi'ne kadar kesintisiz şekilde gömü işleminin uygulandığı Antandros antik kenti, Batı Anadolu'da kremasyon geleneğinin güvenilir kronolojik verilerle takip edilebildiği önemli bir yerleşim merkezidir. Bu çalışmada Melis Nekropolü'nde gün ışığına çıkarılan toplam 209 bireyden kremasyon uygulanan 72 birey ile 137 inhumasyon gömü, karşılaştırma yapılmak suretiyle değerlendirilmiştir.

Daha önce yapılmış olan deneysel çalışmaların sonuçlarından faydalanılarak; kemik içindeki su ve organik bileşenlerin kaybı sonucunda meydana gelen makroskobik değişiklikler, Antandros'taki kremasyon uygulamasının nasıl yapılmış olabileceğini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Her bir iskeletin yaş ve cinsiyetleri belirlenmiş, böylece kremasyon ve inhumasyon gelenekleri arasındaki dönem, cinsiyet ve yaş grupları açısından farklılığın çözümlenmesi amaçlanmıştır. Ele geçen hediyeler ve hayvan kemikleri göz önünde bulundurularak bu iki uygulama arasında bireyin sosyal statüsünün belirlenip belirlenemeyeceği sorununa da yanıt bulunmaya çalışılmıştır.

Antandros'taki yanmış kemiklerin incelenmesi sonucunda, bu yerleşim yerinde kremasyon uygulamasının dönemselsel olarak yoğunluğunun değiştiği ortaya çıkarılmıştır. Kremasyon geleneğinde cinsiyet ayrımının olmadığı saptanmış olsa da, yaş grupları arasında anlamlı olan farklılığın diğer çalışmalardaki ve antik kaynaklardaki verilerle uyumlu olduğu belirlenmiştir.

Kemiklerin makroskobik olarak değerlendirilmesi sonucunda Antandros'ta yaşayan ve kremasyon uygulamasını tercih eden bireylerin tamamının etli olarak; gövde kemiklerinden vertebra, sacrum ve coxae kemiklerinin genel olarak az yanmış olmalarından hareketle de, olasılıkla sırt üstü yatırılarak yakılmış oldukları belirlenmiştir. Kemikler üzerinde ergimiş olarak ele geçen ve birincil gömülerde karşılaşılmış olan fibulalar, bireylerin kıyafetleri ile birlikte yakıldıklarını düşündürmektedir.

Mezar hedielerinin ve hayvan kemiklerinin inhumasyon gmlerle karşılaştırılması sonucunda, yakılan bireylerin statü olarak farklılığa sahip olmadıkları, fakat uygulamanın gerektirdiği odun ve yağ gibi malzemeleri sağlayabilecek kişilerce tercih edilmiş olabileceği belirlenmiştir. Bütün zellikleri ele alındığında, Yunanistan ve Urartu yerleşmeleri başta olmak üzere, diğer bölgeler hakkında yapılmış çalışmalar sonucunda, Antandros'taki kremasyon uygulamasının, antik Troas Bölgesi'nde daha önce mevcut olan kremasyon geleneğine bağlı olarak gelişmiş yerel bir uygulama olabileceği sonucuna ulaşılabilir.

Anahtar Szckler: Kremasyon, l Gmme Gelenekleri, Gm İşlemi, Antandros, Anadolu.

ABSTRACT

YILDIZ Özge. *Cremation in the Ancient City of Antandros in the I. Millenium B.C.: A Study of Burial Customs*, Master Thesis, Ankara, 2006.

From the 7th century BC to Byzantine period, burial practices took place in the ancient city Antandros that is a place in the Western Anatolia, where the tradition of cremation can be observed with reliable chronological data. This thesis comprises a comparative study of 72 cremated versus 137 inhumated individuals from Melis Necropolis.

Macroscopic deformations that occurred due to the loss of water and organic elements within the bones were used to better understand the nature of cremation practices in Antandros. In this study, sex and age group of each skeleton were analyzed to understand the differences of cremation and inhumation techniques. Keeping findings and the animal bones under consideration, the social status of the individuals were tried to be determined under these burial practices.

After the study of cremated bones in Antandros, it is found that the frequency of use of cremation practice had changed over periods. Another finding is that there is no difference in application of cremation between genders. However, as it is also supported by earlier studies and ancient writings, there is a significant difference in application between different age groups.

The study also shows that all cremated individuals were burned with flesh bone. Since their vertebrae, sacrum and coxae were partly burned, it can be concluded that these individuals were cremated lying on their backs. Additionally, the melted fibulas found on primary burials may lead to a fact that these individuals were burned with their clothes on.

Comparison of the findings and animal bones found in these practices did not point out any differences in social status. When compared with cremation practices in ancient

Greek and Urartian settlements, the cremation practice in Antandros is found to be a local practice with a flavor of longtime traditions of the ancient Troas Region.

Key Words: Cremation, Burial customs, Burial practice, Antandros, Anatolia.